

Nr 37

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1967/68 till civilförsvaret jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

De i detta utlåtande upptagna anslagen har i statsverkspropositionen redovisats inom inrikesdepartementets verksamhetsområde. I anslutning till Kungl. Maj:ts i propositionen nr 21 framlagda, av riksdagen bifallna förslag uppftar utskottet anslagen såsom tillhöriga försvarsdepartementets verksamhetsområde.

DRIFTBUDGETEN

Fjärde huvudtiteln

1:o) **Civilförsvarsstyrelsen: Avlöningar.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t (bilaga 13, punkt E 1, s. 101—103 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 3 januari 1967) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 5 870 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 5 280 000 kr.

Utskottet. Enligt 1963 års försvarsbeslut ha för det egentliga civilförsvaret anslagen för budgetperioden 1963/67 uppförts med följande belopp (i fasta priser) nämligen 90, 94, 97 resp. 97 milj. kr. Departementschefen har i avvaktan på förslag av 1965 års försvarsutredning föreslagit, att anslagsramen för budgetåret 1967/68 beräknas med utgångspunkt i oförändrat basbelopp, 97 milj. kr. Uppkomna kostnadsändringar på grund av pris- och löneändringar ha för sistnämnda budgetår beräknats efter samma regler som hittills gällt. Anslagsramen har vidare liksom tidigare justerats med hänsyn till betalningsutfallet på till civilförsvarets förfogande ställda förslagsanslag.

Vad nu ifrågavarande avlöningsanslag beträffar har utskottet icke något att invända mot det äskade beloppet liksom ej heller mot vad departementschefen anfört i fråga om organisationen av den tekniska byrån.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Civildéforsvarsstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 5 870 000 kr.

2:o) *Civildéforsvarsstyrelsen: Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 2, s. 103 och 104), som innebär en anslagshöjning av 390 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Civildéforsvarsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 971 000 kr.

3:o) *Statens civilförsvarsskolor: Avlöningar*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt E 3, s. 104—107) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 4 780 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 3 458 000 kr.

Utskottet har icke funnit något vara att erinra mot den verkställda anslagsberäkningen. Detta innebär bl. a. ett tillstyrkande av förslaget att, i syfte att rationalisera civilförsvarets övningsverksamhet och avlasta länsstyrelserna, ett antal heltidsanställda övningsledare anställs vid statens civilförsvarsskola för att biträda länsstyrelserna vid övningsverksamheten.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Statens civilförsvarsskolor: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 4 780 000 kr.

4:o) *Statens civilförsvarsskolor: Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 4, s. 107 och 108), som innebär att anslaget höjes med 124 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens civilförsvarsskolor: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 3 562 000 kr.

5:o) *Vissa kostnader för civilförsvarsutbildning m. m.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt E 6, s. 109—112) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 9 223 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Lundberg* och *Isacson* (I: 386) och den andra inom andra kammaren av fröken *Wetterström m. fl.* (II: 493), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta att till *Vissa kostnader för civilförsvarsutbildning m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 9 423 000 kr.,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Dahlén* och *Bengtson* (I: 508) samt den andra inom andra kammaren av herrar *Hedlund* och *Ohlin* (II: 645), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte till *Vissa kostnader för civilförsvarsutbild-*

ning m. m. för budgetåret 1967/68 anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 1 milj. kr. minskat förslagsanslag av 8 223 000 kr.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 493 och II: 645.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 7 925 000 kr.

Av anslaget är för innevarande budgetår avsett ett belopp av 1 800 000 kr. till bidrag till självskyddsutbildning. Civilförsvarsstyrelsen har föreslagit att denna post för nästa budgetår höjes med 400 000 kr. Departementschefen har räknat med oförändrat belopp.

Utskottet. I motionerna I: 508 och II: 645 har framhållits att flera personalkategorier, bl. a. många husmödrar, icke nås av den självskyddsutbildning, som bedrivs av vissa frivilliga organisationer. Enligt motionerna skulle en från beredskapssynpunkt effektivare självskyddsutbildning kunna åstadkommas med televisionens hjälp. Härigenom skulle även kostnaderna kunna nedbringas.

Enligt vad utskottet inhämtat syfta flera av de i självskyddsutbildningen ingående kurserna till att lära in vissa personliga färdigheter. Det gäller åtgärder av sådan art, att de fordra övning under instruktörs ledning. Kunskaperna kunna således icke med erforderlig effektivitet inhämtas genom televisionen.

Vad gäller motionärernas förslag om televisionens medverkan i denna utbildning har utskottet under hand från TV:s programledning inhämtat, att man där endast under extraordinära förhållanden anser sig kunna åtaga sig denna uppgift, då ett sådant engagemang skulle strida mot de för televisionens verksamhet tillämpade principerna.

Det är givetvis betydelsefullt, att så stora grupper av medborgare som möjligt utbildas i självskydd. Vad beträffar personalkategorien husmödrar, som särskilt omnämnes i förenämnda motioner, må erinras om att åtgärder just vidtagits i sådant syfte. Sålunda har för att i större utsträckning än hittills nå kvinnorna med självskyddsinformation Sveriges civilförsvarsförbund under budgetåret 1965/66 inrättat dels ett centralt kvinnoutskott, dels kvinnokommittéer i länen. I såväl utskottet som kommittéerna äro samtliga kvinnoorganisationer representerade.

Under hänvisning till det anförda anser utskottet sig böra avstyrka motionerna I: 508 och II: 645, såvitt nu är i fråga.

Utskottet, som i det föregående betonat självskyddsutbildningens betydelse, är med hänsyn till det statsfinansiella läget icke berett biträda det i motionerna I: 386 och II: 493 framställda yrkandet om en höjning av anslagsposten till bidrag till självskydd med 200 000 kr.

De av departementschefen jämväl i övrigt verkställda anslagsberäkningarna tillstyrkas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 508 och II: 645, såvitt nu är i fråga, samt I: 386 och II: 493, till *Vissa kostnader för civilförsvarsutbildning m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 9 223 000 kr.

6:o) **Civilförsvarsfilm.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 7, s. 112), som innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Civilförsvarsfilm* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

7:o) **Försöksverksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 8, s. 112 och 113), som innebär en av anpassning till 1966 års prisläge föranledd anslagshöjning av 50 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försöksverksamhet* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 550 000 kr.

8:o) **Förvaring och underhåll av civilförsvarsmateriel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 10, s. 113 och 114), som innebär att anslaget höjes med 2 100 000 kr., beroende bl. a. på att ökade anspråk ställas på förrådsverksamheten allteftersom materiel anskaffas till civilförsvarsorganisationen och tillförs förråden, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Förvaring och underhåll av civilförsvarsmateriel m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 9 606 000 kr.

9:o) **Drift av skyddsrum.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 12, s. 115), som innebär att anslaget höjes med 100 000 kr. på grund av den fortlöpande utbyggnaden av civilförsvarets telefonnät och ökade kostnader för demontering av skyddsrum, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Drift av skyddsrum* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 810 000 kr.

10:o) **Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civilförsvarsändamål.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 13, s. 115 och 116), som innebär att anslaget uppföres med oförändrat belopp och att bemyndigandet ökas med 500 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att bidrag utgår till kommuner för anordnande av branddammar för civilförsvarsändamål inom en kostnadsram av 4 000 000 kr.,

b) till *Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civilförsvarsändamål* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

11:o) Viss beredskapsåtgärd. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 14, s. 116), som innebär ett statligt täckande av uppkomna utgifter för här ifrågavarande ändamål, för vilket riksdagen för budgetåret 1960/61 anvisat 500 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Viss beredskapsåtgärd* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 276 000 kr.

12:o) Viss sambandsverksamhet. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 15, s. 117), innebärande att anslaget höjes med 132 000 kr. på grund av löneomräkning, får utskottet, som icke har något att erinra mot att omdisponeringar må göras inom den befintliga organisationen för att tillgodose de mest trängande arbetsuppgifterna, hemställa,

att riksdagen må till *Viss sambandsverksamhet* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 835 000 kr.

13:o) Anskaffning av viss sambandsmateriel. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 16, s. 117 och 118), som innebär att anslaget uppföres med oförändrat belopp och att bemyndigandet ökas med 200 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att beställningar av materiel får läggas ut inom en kostnadsram av 500 000 kr. utöver anvisade medel,

b) till *Anskaffning av viss sambandsmateriel* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kr.

14:o) Vissa teleanordningar. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 17, s. 118 och 119), som innebär att anslaget minskas med 250 000 kr., och då utskottet icke har något att erinra mot att det liksom för innevarande budgetår får ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma om medlens användning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa teleanordningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 650 000 kr.

15:o) Kostnader för anskaffande av identitetsbrickor m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 18, s. 119), som innebär att anslaget minskas med 100 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kostnader för anskaffande av identitetsbrickor m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 190 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

Statens allmänna fastighetsfond

16:o) **Vissa skyddsrumsanläggningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt II: 2, s. 132) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 3 600 000 kr.

Vidare har i de förenämnda båda likalydande motionerna I: 508 av herrar *Dahlén* och *Bengtson* samt II: 645 av herrar *Hedlund* och *Ohlin* hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte till Vissa skyddsrumsanläggningar för budgetåret 1967/68 anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 2 milj. kr. minskat investeringsanslag av 1 600 000 kr.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 645.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 3 000 000 kr.

Telestyrelsen och civilförsvarsstyrelsen har tillhoppa begärt drygt 12 milj. kr. för nästa budgetår. Departementschefen har äskat 3,6 milj. kr., varav 850 000 kr. till viss teleteknisk utrustning m. m. och 2,75 milj. kr. till kostnader för att iordningställa och komplettera utrymmen för statliga myndigheter i vissa ledningscentraler.

Utskottet vill erinra om att det ankommer på kommunerna att bygga skyddsrum för civilförsvaret (allmänna skyddsrum). Härför erhålla kommunerna statsbidrag med två tredjedelar av kostnaden. Uppbyggnaden av dessa skyddsrum sker enligt av Kungl. Maj:t fastställda planer, och bemyndiganden lämnas inom ramen för riksdagens årliga beslut.

Nämnda skyddsrum har i förekommande fall dimensionerats så, att utrymme i dem också kunnat beredas för andra civila myndigheter än civilförsvaret. Kostnaden härför bestrids helt av statsmedel. Den totala kostnaden för hittills beslutade ledningscentraler för de civila myndigheterna har beräknats till 17,9 milj. kr. Av detta belopp har riksdagen anvisat 15,2 milj. kr. I den föreliggande propositionen äskas ett till 2,76 milj. kr. avrundat belopp för att täcka kostnaderna för de utrymmen för civila myndigheter, som iordningställas i ledningscentraler som Kungl. Maj:t tidigare beslutat om för civilförsvaret. Det är givetvis ej minst från ekonomisk synpunkt viktigt, att skyddade utrymmen för berörda civila myndigheter tillkomma samtidigt med att civilförsvaret låter bygga sina ledningscentraler. Därest såsom motionsvis föreslagits medel ej nu anvisas blir följden att civilförsvarets ledningscentraler i ett antal fall iordningställas, utan att de övriga civila myndigheternas skyddsfråga blir löst. Att i efterhand tillgodose detta behov genom tillbyggnad anses knappast möjligt och skulle med största sannolikhet medföra betydande fördyringar.

På anförda skäl avstyrker utskottet yrkandet i de föreliggande motionerna.

Ej heller mot Kungl. Maj:ts förslag i övrigt har utskottet något att erinra. Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 508 och II: 645, såvitt nu är i fråga, till *Vissa skyddsrumsanläggningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 3 600 000 kr.

17:o) *Uppförande av förrådsbyggnader för civilförsvaret*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt II: 3, s. 133), som innebär att anslaget uppföres med ett formellt belopp av 1 000 kr. och att de tillgängliga medlen under anslaget används för de byggnadsföretag som med hänsyn till förrådsläget visar sig vara mest angelägna under budgetåret, får utskottet — under erinran om att anslaget för innevarande budgetår uppförts med 2,5 milj. kr. — hemställa,

att riksdagen må till *Uppförande av förrådsbyggnader för civilförsvaret* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

18:o) *Vissa byggnadsarbeten vid statens civilförvarsskola i Rosersberg*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt II: 4, s. 133), som avser indexmässiga kostnadsökningar, får utskottet — under erinran om att för innevarande budgetår anvisats 700 000 kr. för en ny förläggingsbyggnad vid skolan — hemställa,

att riksdagen må till *Vissa byggnadsarbeten vid statens civilförvarsskola i Rosersberg* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 130 000 kr.

19:o) *Uppskjutna frågor*. Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtande i fråga om nedannämnda av Kungl. Maj:t under följande punkter framställda förslag, nämligen

punkten E 5: Avlöningar till civilförvarspliktiga m. m.,

punkten E 9: Anskaffning av civilförvarsmateriel samt

punkten E 11: Bidrag till byggande av skyddsrum;

vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 28 februari 1967

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Närvarande: se under utlåtandet nr 38.

Reservationer

1) vid *punkten 5* (Vissa kostnader för civilförvarsutbildning m. m.) av herrar *Edström, Thorsten Larsson, Dahlén, Johan Olsson, Eliasson* i Sundborn, *Nihlfors, Nelander, Antonsson* och *Westberg*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 508 och II: 645, såvitt nu är i fråga, och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Utskottet delar den i motionerna I: 508 och II: 645 uttalade meningen, att en från beredskapssynpunkt effektivare självskyddsutbildning skulle kunna åstadkommas med televisionens hjälp. Kostnaderna skulle härigenom kunna nedbringas samtidigt som allmänheten i större utsträckning än nu är fallet skulle bli delaktig av denna utbildning. Vid sidan av sådan TV-utbildning böra vissa praktiska kurser anordnas av frivilligorganisationerna.

Med hänsyn härtill och då det är ett allmänt intresse att allmänhetens behov av vägledning i självskydd tillgodoses böra enligt utskottets mening möjligheterna att mot statsbidrag engagera Sveriges Radio för denna uppgift närmare undersökas.

Därest denna medverkan icke kan erhållas vill utskottet ifrågasätta, om icke behovet av anvisningar i självskydd skulle kunna tillgodoses genom massdistribution av en broschyr i ämnet. Med hänsyn till de praktiska svårigheter och betydande kostnader, som i allmänhet äro förenade med kursverksamhet, förordades en sådan utväg av den utredning, som låg till grund för 1959 års principbeslut angående ny organisation för civilförsvaret. Departementschefen anslöt sig till utredningens förslag och framhöll att han förväntade, att intresset för olika skyddsåtgärder skulle stegras i ett skärpt läge och leda till att tidningar, radio och television komme att sprida kunskap om hur man borde kunna skydda sig. Samtidigt framhöll departementschefen, att de frivilliga organisationerna genom informations- och utbildningsverksamhet på detta område hade en väsentlig uppgift att fylla.

Behovet av allmänhetens utbildning i självskydd kan alltså tillgodoses på olika sätt. Möjligt är att den vägledning, som en upplysningskrift till allmänheten kan ge, bör kompletteras med korta, instruktiva kurser.

Enligt utskottets mening bör frågan om självskyddsutbildningens bedrivande ånyo prövas i syfte att åstadkomma ett förbilligande av kostnaderna.

Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet motionerna I: 508 och II: 645, såvitt nu är i fråga, vilket innebär att anslagsposten till bidrag till självskydd bör i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag minskas med 1 000 000 kr.

Motionerna I: 386 och II: 493 avstyrkas.

Mot departementschefens förslag i övrigt har utskottet icke något att erinra. Nu ifrågavarande anslag bör alltså för nästa budgetår uppföras med 8 223 000 kr.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 508 och II: 645, såvitt nu är i fråga, samt med avslag å motionerna I: 386 och II: 493, till *Vissa kostnader för civilförsvarsutbildning m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 8 223 000 kronor.»

2) vid punkten 16 (Vissa skyddsrumsanläggningar) av herrar *Edström, Thorsten Larsson, Dahln, Johan Olsson, Eliasson* i Sundborn, *Nihlfors, Nelanders, Antonsson* och *Westberg*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 508 och II: 645, såvitt nu är i fråga, och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Såsom av propositionen framgår är av det äskade anslaget ett belopp av 2,75 milj. kr. avsett att bestrida kostnader för att iordningställa och komplettera utrymmen för vissa statliga myndigheter i civilförsvarets ledningscentraler. Det är alltså i huvudsak fråga om allmänna byggnadsarbeten. Härtill kommer att frågan om civilförsvarets fortsatta uppbyggnad är föremål för prövning av 1965 års försvarskommitté. Till följd härav och med tanke på den återhållsamhet, som betingas av nuvarande samhällsekonomiska läge, anser utskottet i likhet med motionärerna att anslaget bör kunna minskas med 2 milj. kr. till 1,6 milj. kr.

Mot Kungl. Maj:ts förslag i övrigt har utskottet icke något att erinra.
Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 508 och II: 645, såvitt nu är i fråga, till *Vissa skyddsrumsanläggningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 1 600 000 kr.»